

Poznámky k názvosloví mikroorganismů

Názvy taxonů v bakteriologii, mykologii a parazitologii latinské, resp. latinizované.

Název rodu

Název rodu (*genus*):

- kurzíva
- velké začáteční písmeno
- vždy nominativ (lze psát "bakterií *Haemophilus influenzae*", "bakterií *Escherichia coli*", a nebo "hemofilem", "escherichií")
- zkratka druhového jména při opakovaném výskytu v textu je tvořena počáteční kapitálkou s tečkou (např. *S. pneumoniae*, *C. pneumoniae*, nikoli *Str. pneumoniae*, *Ch. pneumoniae*).

Rodové názvy od osobních jmen se tvoří příponou *-ia* (např. Escherich - *Escherichia*) nebo v podobě zdvojnásobení *-ella* (např. Salmon - *Salmonella*).

Název druhu

Druhové (popř. poddruhové) **jméno** neboli **druhové epiteton** (*species*) je latinské nebo latinizované přídavné jméno s koncovkou mluvnického rodu druhového názvu nebo podstatné jméno v genitivu, méně často jako přístavek v prvním pádu.

Název druhu

- kurzívou
- vždy malým písmenem (i když je odvozené z osobního jména nebo zeměpisného názvu)
- za rodovým názvem.

Ve většině případů je tvorba genitivu jednoduchá, obtíže mohou nastat u druhových názvů odvozených od osobních jmen a zeměpisných názvů. Autor se zde musí rozhodnout, zda bude vycházet z latiny klasické, středověké nebo moderní.

Druhová jména tvořená genitivem odvozeným z mužských jmen:

- končících na *-a*, *-e*, *-y* a *-er* se latinizují přidáním koncovky *-us*: Volta - *Voltaus* - *voltai*, Ducrey - *Ducreyus* - *ducreyi*, Novy - *Novyus* - *novyi*, Flexner - *Flexnerus* - *flexneri*, Schindler - *Schindlerus* - *schindleri* (např. *Acinetobacter schindleri*)
- končících na *-i* nebo *-ij* zachovávají polatinštěním hlásku *i*: Castellani - *Castellanius* - *castellanii*, Ivanovskij - *Ivanovskius* - *ivanovskii*
- končících na *-o* mají koncovku genitivu *-onis*: Otto - *ottonis*
- končících na *-u* a na všechny souhlásky (kromě zmíněného *-er*) se latinizují koncovky *-ius*, genitiv má tedy podobu *-ii*: Boyd - *Boydus* - *boydii*, von Prowazek - *Prowazekius* - *prowazekii*, Sedlák - *Sedlakius* - *sedlakii* (např. *Citrobacter sedlakii*).

Druhá jména tvořená genitivem odvozeným z ženských jmen:

- končící na -ová: Aldová - *aldovae* (pokud by se mělo zvláště zdůraznit, že jde o ženu, mělo by se psát *aldovaeae* nebo *aldovaiiae*), Kratochvílová - *kratochvilovae* (např. *Rhodosporidium kratochvilovae*).

Zoologické, a tedy i parazitologické názvosloví používá druhových názvů odvozených od osob (až na výjimky) jednoduché -i, např. *Leishmania donovani*, *Schistosoma mansoni*, *Paragonimus westermani*, *Fasciolopsis buski*, *Wuchereria bancrofti* atd. (Z toho logicky vyplývá, že v bakteriologii je střevní tyčinka *Escherichia hermannii*, zatímco v akarologii je klíšťák *Argas hermanni*.)

Mykologické názvosloví je podobné bakteriologickému (obojí je botanické) - proto existují *Aspergillus wentii* nebo *Zygosaccharomyces rouxii*.

(Mikroorganismus *Pneumocystis jiroveci*, který je řazen mezi houby, byl považován za parazita, a proto dostal podle parazitologických zvyklostí označení s jedním -i [místo v mykologii obvyklého *jirovecii*]).

Název sérovaru

Označení sérovarů:

U salmonel:

- buď nepraktické zdouhavé označení *Salmonella enterica* subsp. *enterica* sérovar Enteritidis nebo *Salmonella enterica* subsp. *enterica* sérovar Typhi
- nebo zjednodušené zkrácené názvy sérovarů začínající velkým písmenem a psané nikoli kurzívou, ale obyčejným písmem, bez zkrácení rodového názvu: *Salmonella* Enteritidis a *Salmonella* Typhi.

U leptospir:

- Teoreticky správné označení *Leptospira interrogans* serogroup Icterohaemorrhagiae, sérovar icterohaemorrhagiae, je nahrazováno vžitým psaním kurzívou: *Leptospira icterohaemorrhagiae* nebo *L. icterohaemorrhagiae*.

Názvy vyšších taxonů

Názvy vyšších taxonů se

- v evropských textech píšou běžným písmem
- v amerických časopisech kurzívou.

Literatura:

- Votava M. Názvosloví mikroorganismů. *Prakt Léč* 2005;85(5):268-72